
Državni izpitni center

M 2 2 2 4 1 1 2 3

JESENSKI IZPITNI ROK

FIZIKA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 29. avgust 2022

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1

Naloga	Odgovor
1	♦ C
2	♦ A
3	♦ D
4	♦ A
5	♦ B
6	♦ B
7	♦ A
8	♦ A
9	♦ C

Naloga	Odgovor
10	♦ D
11	♦ B
12	♦ B
13	♦ A
14	♦ A
15	♦ B
16	♦ B
17	♦ A
18	♦ D

Naloga	Odgovor
19	♦ C
20	♦ C
21	♦ C
22	♦ C
23	♦ A
24	♦ B
25	♦ B
26	♦ D
27	♦ D

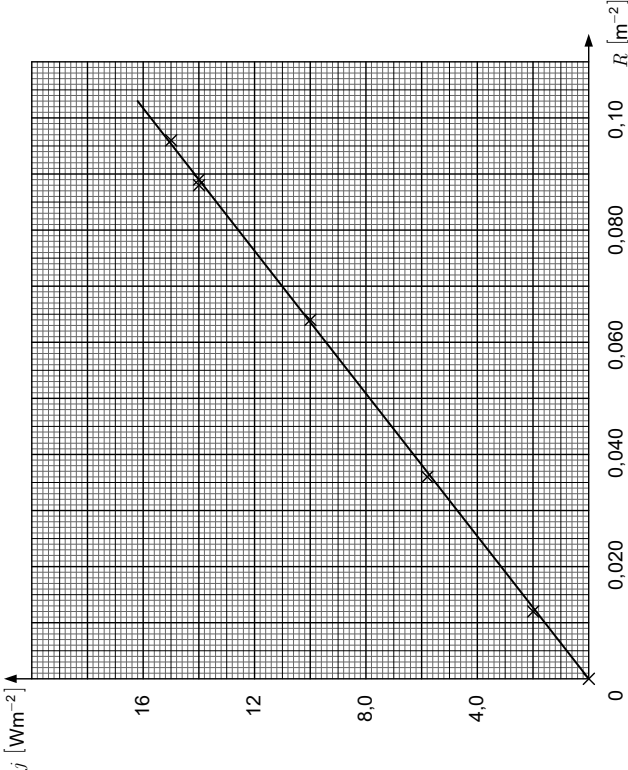
Naloga	Odgovor
28	♦ C
29	♦ C
30	♦ C
31	♦ C
32	♦ B
33	♦ B
34	♦ D
35	♦ B

Za vsak pravičen odgovor 1 točka.

Skupno število točk IP 1: 35

IZPITNA POLA 2

1. Merjenje

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila						
1.1	1	♦ razdalja x : 1,5 m							
1.2	1	♦ vrednosti R v tabeli: <table border="1" data-bbox="435 1274 636 1816"> <tr> <td>x [m]</td> <td>0</td> <td>3,0</td> </tr> <tr> <td>$R = \frac{x}{\sqrt{(x^2 + h^2)^3}}$ [m⁻²]</td> <td>0</td> <td>0,064</td> </tr> </table>	x [m]	0	3,0	$R = \frac{x}{\sqrt{(x^2 + h^2)^3}}$ [m ⁻²]	0	0,064	Za 1 točko morata biti pravilni obe vrednosti.
x [m]	0	3,0							
$R = \frac{x}{\sqrt{(x^2 + h^2)^3}}$ [m ⁻²]	0	0,064							
1.3	3	♦ narisana premica: 	Oznaka osi ... 1 točka. Vrisane točke ... 1 točka. Premica ... 1 točka.						

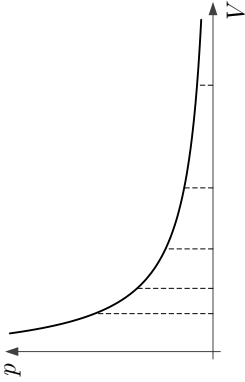
1.4	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ smerni koeficient: 160 W $k = \frac{7,9 \text{ W m}^{-2}}{0,050 \text{ m}^{-2}} = 158 \text{ W}$ 	Postopek ... 1 točka. Izračun ... 1 točka.
1.5	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ zveza med k in P: $k = P/(4\pi)$ 	
1.6	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ svetlobni tok: 2000 W $P = 4\pi \cdot k = 4\pi \cdot 158 \text{ W} = 2010 \text{ W}$ 	Postopek ... 1 točka. Izračun ... 1 točka.
1.7	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ absolutna napaka: 100 W $\Delta_P = \delta_P \cdot P = 0,05 \cdot 2000 \text{ W} = 100 \text{ W}$ 	Postopek ... 1 točka. Izračun ... 1 točka.
1.8	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ relativna napaka: 3 % $\delta_j = \delta_k - \delta_r = 5 \% - 2 \% = 3 \%$ ♦ zapis z relativno napako: $j = 15 \text{ W m}^{-2} (1 \pm 0,03)$ 	Relativna napaka ... 1 točka. Zapis ... 1 točka.
1.9	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ odgovor: Ne. utemeljitev: Merjenje v mraku ne vpliva na izračun razdalje x, ker so se vrednosti osvetljenosti večje za enako vrednost oz. je graf gostote svetlobnega toka le premaknjen navzgor. 	Odgovor in utemeljitev ... 1 točka.

2. Mehanika

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Hookov zakon: $F = kx$ ♦ količine: F – sila na vzmet, k – prožnostni koeficient vzmeti, x – raztezak vzmeti 	
2.2	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ čas padanja: 1,7 s $h = \frac{gt^2}{2} \rightarrow t = \sqrt{\frac{2h}{g}} = 1,748 \text{ s}$ 	Postopek ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
2.3	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ hitrost: 17 $\frac{\text{m}}{\text{s}}$ $v = gt = 9,81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \cdot 1,748 \text{ s} = 17,2 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ 	Postopek ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
2.4	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ kinetična energija: 10 kJ $W_k = \frac{1}{2}mv^2 = \frac{1}{2} \cdot 70 \text{ kg} \cdot \left(17,16 \frac{\text{m}}{\text{s}}\right)^2 = 10,3 \text{ kJ}$ 	Postopek ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka. Možen je tudi postopek z upoštevanjem ohranitve energije.
2.5	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ prožnostna energija: 31 kJ $W_{pr} = W_p = mgh_{\text{max}} = 70 \text{ kg} \cdot 9,81 \text{ m/s}^2 \cdot 45 \text{ m} = 30,9 \text{ kJ}$ 	Postopek ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
2.6	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ prožnostni koeficient vrvi: 69 $\frac{\text{N}}{\text{m}}$ $W_{pr} = \frac{1}{2}kx^2 \rightarrow k = \frac{2W_{pr}}{x^2} = \frac{2 \cdot 30,9 \text{ kJ}}{30 \text{ m}^2} = 68,7 \frac{\text{N}}{\text{m}}$ 	Postopek ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
2.7	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ raztezak vrvi: 10 m $F_g = F_v = kx_0 \rightarrow x_0 = \frac{mg}{k} = \frac{70 \text{ kg} \cdot 9,81 \text{ m/s}^2}{68,7 \text{ N/m}} = 10,0 \text{ m}$ 	Postopek ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
2.8	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ oddaljenost od izhodišča: 25 m $h_0 = h + x_0 = 15 \text{ m} + 10 \text{ m} = 25 \text{ m}$ ♦ pojasnilo: Skakalec ima največjo hitrost takrat, ko se neha pospeševanje, to je takrat, ko se sila vrvi izenači s težo. 	Rezultat ... 1 točka. Pravilno pojasnilo ... 1 točka.

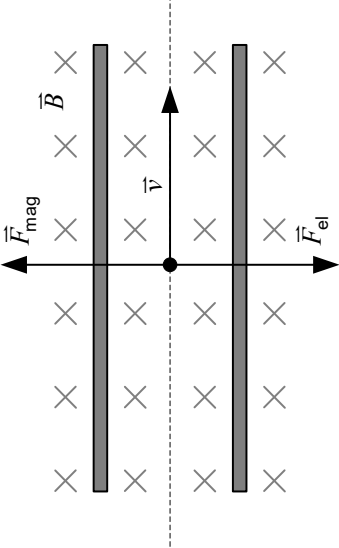
3. Termodinamika

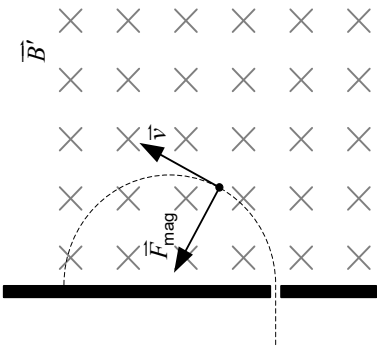
Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ enačba: $pV = nRT$ ♦ količine: p – tlak, V – prostornina, n – množina snovi, R – plinska konstanta, T – temperatura 	
3.2	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ prostornina: $6,2 \text{ dm}^3$ $V = Sh = 0,031 \text{ m}^2 \cdot 0,20 \text{ m} = 0,0062 \text{ m}^3 = 6,2 \text{ dm}^3$ 	
3.3	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ molska masa: 40 g/mol $M = \frac{nRT}{pV} = \frac{10 \text{ g} \cdot 8,314 \text{ J mol}^{-1} \text{ K}^{-1} \cdot 300 \text{ K}}{1,0 \cdot 10^5 \text{ Pa} \cdot 0,0062 \text{ m}^3} = 40,2 \text{ g/mol}$ 	Postopek ... 1 točka. Pravilen rezultat ... 1 točka.
3.4	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ število molekul: $1,5 \cdot 10^{23}$ $N = \frac{nN_A}{M} = \frac{10 \text{ g} \cdot 6,02 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}}{40,2 \text{ g/mol}} = 1,50 \cdot 10^{23}$ 	Postopek ... 1 točka. Pravilen rezultat ... 1 točka.
3.5	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ notranja energija: 930 J $W_n = \frac{3}{2} Nk_B T = \frac{3}{2} \cdot 1,50 \cdot 10^{23} \cdot 1,38 \cdot 10^{-23} \frac{\text{J}}{\text{K}} \cdot 300 \text{ K} = 932 \text{ J}$ 	Postopek ... 1 točka. Pravilen rezultat ... 1 točka. Možen je tudi drugačen postopek.
3.6	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ delo: $A = 320 \text{ J}$ ♦ sprememba notranje energije: $\Delta W_n = 0 \text{ J}$ 	Delo ... 1 točka. Sprememba notranje energije ... 1 točka.
3.7	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ sprememba položaja: 13 cm $pSh = p'Sh' \rightarrow h' = \frac{p}{p'} h = \frac{1 \text{ bar}}{0,6 \text{ bar}} \cdot 20 \text{ cm} = 33,3 \text{ cm}$ $\Delta h = h' - h = 13,3 \text{ cm}$ 	Položaj po spremembi ... 1 točka. Sprememba položaja ... 1 točka.
3.8	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ koeficient toplotne prevodnosti: $2,9 \text{ W m}^{-1} \text{ K}^{-1}$ $\lambda = \frac{Pd}{S\Delta T} = \frac{Qd}{S\Delta Tt} = \frac{320 \text{ J} \cdot 0,050 \text{ m}}{0,031 \text{ m}^2 \cdot 3 \text{ K} \cdot 60 \text{ s}} = 2,87 \text{ W m}^{-1} \text{ K}^{-1}$ 	Postopek ... 1 točka. Pravilen rezultat ... 1 točka.

3.9	1	<p>♦ pojasnilo: Ker je toplotni tok konstanten, je tudi $A/\Delta t$ konstanten. Na diagramu $p - V$ zaporedne enake površine pod krivuljo zahtevajo vedno večje spremembe prostornine, torej se mora prostornina povečevati pospešeno in s tem se mora tudi bat premikati pospešeno.</p> 	Kandidat dobi točko tudi za druga fizikalno pravilna pojasnila.
------------	----------	---	---

4. Električna in magnetizem

Vpr.		Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	1	♦	kinetična energija: 600 eV ali $9,6 \cdot 10^{-17} \text{ J}$ $W_k = e_0 U = e_0 \cdot 600 \text{ V} = 600 \text{ eV}$ $= 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ As} \cdot 600 \text{ V} = 9,6 \cdot 10^{-17} \text{ J}$	
4.2	2	♦	naboj: $2,2 \cdot 10^{-12} \text{ As}$ $e = E \cdot \varepsilon_0 S = 2500 \text{ V m}^{-1} \cdot 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ V s A}^{-1} \text{ m}^{-1} \cdot 10^{-4} \text{ m}^2$ $e = 2,2 \cdot 10^{-12} \text{ As}$	Postopek ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
4.3	2	♦	označeni sili: 	Sili nasprotni in enako veliki ... 1 točka. Prava smer obeh sil ... 1 točka.
4.4	2	♦	gostota magnetnega polja: $0,035 \text{ T}$ $F_e = F_m \rightarrow e_0 E = e_0 v B$ $B = \frac{E}{v} = \frac{2500 \text{ V m}^{-1}}{7,1 \cdot 10^4 \text{ ms}^{-1}} = 0,035 \text{ T}$	Pravilna odvisnost sil ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.

4.5	<p>1</p> <p>♦ magnetna sila:</p> 	
4.6	<p>3</p> <p>♦ pospešek: $1,5 \cdot 10^{11} \text{ ms}^{-2}$</p> $F_{\text{mag}} = e_0 v B = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ As} \cdot 7,1 \cdot 10^4 \text{ ms}^{-1} \cdot 0,5 \text{ T} = 5,7 \cdot 10^{-15} \text{ N}$ $m a = F_{\text{mag}} \rightarrow a = \frac{e_0 v B}{m} = \frac{5,7 \cdot 10^{-15} \text{ N}}{3,8 \cdot 10^{-26} \text{ kg}} = 1,5 \cdot 10^{11} \text{ ms}^{-2}$	<p>Postopek izračuna magnetne sile ... 1 točka.</p> <p>Postopek izračuna pospeška ... 1 točka.</p> <p>Rezultat ... 1 točka.</p>
4.7	<p>2</p> <p>♦ razdalja: 6,7 cm</p> $a = \frac{v^2}{r} \rightarrow r = \frac{v^2}{a} = \frac{(7,1 \cdot 10^4 \text{ ms}^{-1})^2}{1,5 \cdot 10^{11} \text{ ms}^{-2}} = 3,36 \text{ cm}$ $d = 2r = 6,7 \text{ cm}$	<p>Pravilno izračunan polmer ... 1 točka.</p> <p>Pravilen rezultat ... 1 točka.</p>
4.8	<p>2</p> <p>♦ odgovor: Da.</p> <p>♦ utemeljitev: Ion izotopa ${}^{24}_{11}\text{Na}$ prileti na detektor na razdalji 2,9 mm od mesta, kamor prileti ion natrija ${}^{23}_{11}\text{Na}$, kar je več kot 2,5 mm.</p> $d' = \frac{2v^2}{a'} = \frac{2v^2}{\frac{e_0 v B}{m'}} = \frac{2v}{e_0 B} m'$ $\Delta d = \frac{2v}{e_0 B} \Delta m = d \frac{\Delta m}{m} = 6,7 \text{ cm} \cdot \frac{1}{23} = 2,9 \text{ mm}$	<p>Postopek izračuna ... 1 točka.</p> <p>Rezultat in odgovor ... 1 točka.</p>

5. Nihanje, valovanje in optika

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ definicija gostote svetlobnega toka: $j = P/S$ ♦ količine: P – svetlobni tok skozi površino S, ki leži pravokotno na smer širjenja svetlobe 	
5.2	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ svetlobni tok Sonca: $4,0 \cdot 10^{26}$ W $P = 4\pi r^2 j = 4\pi (1,5 \cdot 10^{11} \text{ m})^2 1400 \frac{\text{W}}{\text{m}^2} = 3,96 \cdot 10^{26}$ W 	Postopek ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
5.3	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ svetlobni tok: 2,8 W $P = j\pi r^2 = 1,0 \frac{\text{kW}}{\text{m}^2} \cdot 3,14 \cdot (0,03 \text{ m})^2 = 2,83$ W 	Postopek ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
5.4	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ oddaljenost od leče: 50 cm $b = f = 50$ cm 	
5.5	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ premer slike Sonca: $4,7 \cdot 10^{-3}$ m $d_{\text{slike}} = \frac{f}{l} d_{\text{Sonca}} = \frac{0,5 \text{ m} \cdot 1,4 \cdot 10^9 \text{ m}}{1,5 \cdot 10^{11} \text{ m}} = 4,67 \cdot 10^{-3}$ m 	Postopek ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
5.6	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ temperatura kroglice: 630 K $P_{\text{prej}} = P_{\text{odd}} = 4\pi r^2 \sigma T^4$ $T = \sqrt[4]{\frac{P}{4\pi r^2 \sigma}} = \sqrt[4]{\frac{2,83 \text{ W}}{4\pi (5,0 \cdot 10^{-3} \text{ m})^2 5,67 \cdot 10^{-8} \text{ W m}^{-2} \text{ K}^{-4}}} = 631$ K 	Upoštevan pravilen svetlobni tok ... 1 točka. Upoštevana pravilna površina sevanja ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
5.7	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ postavitve razpršilne leče: 30 cm od zbiralne leče Gorišče razpršilne leče mora sovpadati z goriščem zbiralne leče: $d = f_{\text{zbiralna}} = f_{\text{razpršilna}} = 30$ cm. 	

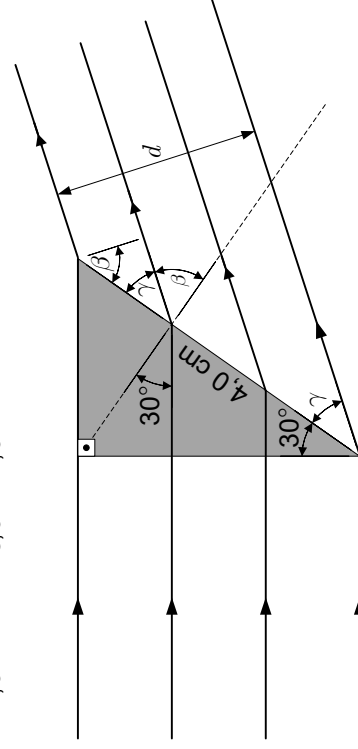
5.8

3

♦ širina snopa: 2,6 cm

$$\alpha = 30^\circ, \sin \beta = n \cdot \sin \alpha = 1,5 \cdot \sin 30^\circ \rightarrow \beta = 48,6^\circ$$

$$d = 4,0 \text{ cm} \cdot \cos 48,6^\circ = 2,64 \text{ cm}$$

Pravilen lomni kot ... 1 točka.
 Postopek izračuna širine ... 1 točka.
 Rezultat ... 1 točka.

6. Moderna fizika in astronomija

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
6.1	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ naravni satelit: Luna ♦ zvezda: Sonce 	
6.2	1	♦ radialni pospešek: $a_r = (2\pi\nu)^2 r$	
6.3	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ masa: $2,0 \cdot 10^{30}$ kg $G \frac{m_Z m_S}{r^2} = m_Z (2\pi\nu)^2 r \rightarrow m_S = \frac{(2\pi\nu)^2 r^3}{G} = \frac{(2\pi)^2 r^3}{t_0^2 G}$ $m_S = \frac{(2\pi)^2 \cdot (1,5 \cdot 10^{11} \text{ m})^3}{6,67 \cdot 10^{-11} \text{ Nm}^2 \text{ kg}^{-2} \cdot (365 \cdot 86400 \text{ s})^2} = 2,0 \cdot 10^{30} \text{ kg}$ 	Uporaba 2. Newtonovega zakona ... 1 točka. Izraz za maso ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
6.4	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ težni pospešek: 270 ms^{-2} $G \frac{m m_S}{R_S^2} = m g_S \rightarrow g_S = G \frac{m_S}{R_S^2}$ $g_S = \frac{6,67 \cdot 10^{-11} \text{ Nm}^2 \text{ kg}^{-2} \cdot 2,0 \cdot 10^{30} \text{ kg}}{(7,0 \cdot 10^8 \text{ m})^2} = 272 \text{ ms}^{-2}$ 	Postopek ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
6.5	1	♦ čas: 500 s	
		$s = c \cdot t \rightarrow t = \frac{s}{c} = \frac{1,5 \cdot 10^{11} \text{ m}}{3,0 \cdot 10^8 \text{ ms}^{-1}} = 500 \text{ s}$	
6.6	2	♦ moč: $4,0 \cdot 10^{26} \text{ W}$	Postopek ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
		$P = j 4\pi r^2 = 1400 \text{ W m}^{-2} \cdot 4 \pi \cdot (1,5 \cdot 10^{11} \text{ m})^2 = 3,96 \cdot 10^{26} \text{ W}$	
6.7	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ masa: $1,4 \cdot 10^{17} \text{ kg}$ $W = m c^2 \rightarrow m = \frac{W t}{c^2} = \frac{P t}{c^2}$ $m = \frac{4,0 \cdot 10^{26} \text{ W} \cdot 365 \cdot 86400 \text{ s}}{(3,0 \cdot 10^8 \text{ ms}^{-1})^2} = 1,4 \cdot 10^{17} \text{ kg}$ 	Zveza med energijo in maso ... 1 točka. Postopek za izračun mase ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.

6.8	2	<p>♦ temperatura: 5800K</p> $j = \sigma T^4 = \frac{P}{S} \rightarrow T = \sqrt[4]{\frac{P}{4\pi R_S^2 \sigma}}$ $T = \sqrt[4]{\frac{4,0 \cdot 10^{26} \text{ W}}{4\pi \cdot (7,0 \cdot 10^8 \text{ m})^2 \cdot 5,67 \cdot 10^{-8} \text{ W m}^{-2} \text{ K}^{-4}}} = 5820 \text{ K}$	<p>Postopek ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.</p>
-----	---	--	--

Skupno število točk IP 2: 45